

Zoisove nagrade in priznanja ter Puhove nagrade in priznanja 2018

V Ljubljani so bile 27. novembra podeljene Zoisove nagrade in priznanja, priznanje Ambasador znanosti ter Puhovo priznanje in nagrada za leto 2018. Prejemniki so: Bogdan Povh, ambasador znanosti RS; Leon Kralj, Puhovo priznanje; Mojca Benčina, Saša Prelovšek Komelj, Janez Košmrlj, Andreja Kutnar, Tadej Rojac in Nina Gunde Cimerman, Zoisovo priznanje za pomembne dosežke; Marjan Pipenbaher, Puhova nagrada; Robert Dominko, Matjaž Perc in Marko Noč, Zoisova nagrada za vrhunske dosežke; Franc Vodopivec, Puhova nagrada za življenjsko delo ter Milica Kacin Wohinz in Boštjan Žekš, Zoisova nagrada za življenjsko delo.

Med prejemniki sta tudi člana našega društva: akad. prof. dr. Boštjan Žekš in prof. dr. Saša Prelovšek Komelj.

Vsem nagrajencem iskreno čestitamo za uspeh in priznanje.

Dosežki nagrajencev so opisani na straneh Ministrstva za izobraževanje, znanost in šport [1]. Povzemimo dosežke naših članov.

Zoisovo nagrado za življenjsko delo na področju teorijske fizike je prejel akad. prof. dr. Boštjan Žekš.

Slika 1. Vir: Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu.

Boštjan Žekš je bil raziskovalec na Odseku za teoretično fiziko Instituta Jožef Stefan, profesor biofizike na Medicinski fakulteti Univerze v Ljubljani ter profesor in dekan na Univerzi v Novi Gorici. Je član Slovenske akademije znanosti in umetnosti, na kateri je opravljal tudi funkcijo tajnika razreda za matematične, fizikalne, kemijske in tehniške vede in bil predsednik akademije.

Nagrade in priznanja

Raziskovalno je delal na področjih feroelektričnih kristalov, predvsem tistih z vodikovimi vezmi, tekočih kristalov in feroelektričnih tekočih kristalov ter biofizike bioloških in modelnih fosfolipidnih membran. Na vseh treh področjih, ki med seboj niso povezana, je veliko prispeval k napredku znanosti, obiskoval svetovne centre ter imel predavanja in uvodna predavanja na največjih mednarodnih konferencah. V intenzivnem obdobju svojega znanstvenega delovanja je objavil 214 del v uglednih mednarodnih revijah ter tri monografije. Njegova dela obsegajo okoli 6.500 citatov.

Akademika Boštjana Žekša njegovi raziskovalni dosežki uvrščajo med enega od naših najbolj eminentnih fizikov.

Zoisovo priznanje za pomembne dosežke na področju teoretične fizike osnovnih delcev je prejela prof. dr. Saša Prelovšek Komelj.

Slika 2. Vir: osebni arhiv.

Prof. dr. Prelovšek Komelj je veliko prispevala k razumevanju fizike kvarkov in hadronov, ki so sestavljeni iz njih. V Sloveniji je prva vpeljala izračune kvantne kromodinamike na mreži – to je edini teoretični pristop za študij močne sile v hadronih ab -initio. Proučuje hadronska stanja, ki razpadajo prek močne interakcije. S sodelavci iz Avstrije in Kanade je kot prva teoretično potrdila obstoj takih stanj, ki vsebujejo kvark s ali c . Kot prva je s sodelavci proučila tudi interakcije med nekaterimi pari hadronov, kjer se tvorijo nenavadna štirikvarkovska stanja. Saša Prelovšek Komelj je zaposlena na Fakulteti za matematiko in fiziko Univerze v Ljubljani, na Institutu Jožef Stefan in na Univerzi v Regensburgu. Za krajši ali daljši čas je gostovala na številnih svetovnih univerzah. Je soavtorica ali edina avtorica 47 izvirnih znanstvenih člankov v uglednih revijah z več kot 2.400 citati. Svoje delo je predstavila v vrsti vabljenih in plenarnih predavanj na uglednih konferencah po svetu in uspešno utira raziskovalno pot v okviru niza mednarodnih projektov.